

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

Gedimino pr. 56, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 266 5100, faks. (8 5) 266 5138

A. Verygai
Stiklių g.8
Vilnius

2010-10-22 Nr. 4D-2010/1-963/3A-2755

Siunčiu Jums pažymą „Dėl Aurelijaus Verygos skundo prieš Sveikatos apsaugos ministeriją“.

PRIDEDAMA. 3 lapai.

Pagarbiai,
Seimo kontrolieriaus Romo Valentukevičiaus
patarėja

Vaiva Verbylaitė

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL AURELIJAUS VERYGOS SKUNDO PRIEŠ SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJĄ

2010-10-22 Nr. 4D-2010/1-963

Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

LR Seimo kontrolierių įstaigoje 2010-08-31 gautas Aurelijaus Verygos – Nacionalinės tabako ir alkoholio koalicijos prezidento, Stiklių g. 8, Vilnius, skundas dėl pareigūnų veiksmų.

Pareiškėjas piktinasi dėl valstybės institucijų neveiklumo, sukūrus prielaidas klaidinti visuomenę ir pardavinėti produktus, kurių pagrindinę dalį sudaro etilo alkoholis, kaip maisto papildus, pvz.: Valerijonų tinktūrą (70 proc. etanolio). Skunde teigiama, kad buvo kreiptasi į eilę Sveikatos apsaugos ministerijai pavaldžių institucijų, tačiau gauti atsakymai leidžia daryti prielaidą, jos institucijos tik šalinasi atsakomybės ir teigia, kad produktų, kurių pagrindinę dalį sudaro etilo alkoholis, pardavinėjimas kaip maisto papildų, nieko nepažeidžia ir nėra galimybės užkirsti tam kelio. Tačiau prekyba Skruzdžių skysčio preparatu, kurį pirkdavo dešimtimis buteliukų, vienok buvo pažabota, atsiradus reikalavimui gauti šiam preparatui receptą. Pareiškėjas kelia klausimą, ar pagal pareigūnų aiškinimus į alkoholį įdėjus vaistinių medžiagų – jis tampa vaistu, o įdėjus maistinių medžiagų – jis tampa maisto papildu.

II-TYRIMAS IR IŠVADOS

Seimo kontrolierius kreipėsi į Sveikatos apsaugos ministrą Raimondą Šukį, prašydamas įvertinti skunde nurodytas aplinkybes, pateikiant visą turimą informaciją (dokumentus) dėl minėtų nusiskundimų; taip pat prašyta išsakyti savo nuomonę, kaip būtų galima teigimai spręsti pareiškėjo keliamus kalsimus iš esmės, kokių įmanoma būtų imtis priemonių susidariusiai situacijai sureguliuoti; taip pat prašyta pateikti susirašinėjimo su pavaldžiom institucijomis bei pareiškėju dokumentų kopijas.

Sveikatos apsaugos ministras R. Šukys Seimo kontrolierių informavo, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais produktų sąvokomis ir kriterijais, konkretūs produktai pagal numatytą produkto paskirtį būna priskiriami konkrečioms produktų grupėms. Taip pat nurodė, kad vaistiniams preparatams produktai priskiriami vadovaujantis Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymo (Žin., 2006, Nr. 78-3056) 2 straipsnio 50 dalimi, kuri apibrėžia vaisto (vaistinio preparato) sąvoką. Į Lietuvos Respublikos vaistinių preparatų registrą yra įtrauktas nereceptinis vaistinis preparatas „Valerijonų tinktura BP geriamasis tirpalas“ (rinkodaros teisės turėtojas – Bakteriniai preparatai, AB, Lietuva; registracijos data – 1994-07-05), taip pat nereceptinis vaistinis preparatas „Valerijonų tinktura Valentis geriamasis tirpalas“ (rinkodaros teisės turėtojas – Valentis, UAB, Lietuva; registracijos data – 1996-10-30). Šių vaistinių preparatų veiklioji medžiaga yra valerijonų šaknų tinktura (1:5). Valerijonų šaknų tinktura – tai tradicinis augalinis vaistinis preparatas, kurio indikacijos pagrįstos ilgalaikiu vartojimu.

Nustatyta, kad Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010-05-13 įsakymu Nr. V-432 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 17:2010 „Maisto papildai“ (toliau – higienos norma) (Žin., 2010, Nr. 58-2844), į kurią perkeltos 2002-06-10 Europos parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/46/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto papildais, derinimo (OL

2004 m. specialusis leidimas, 13 skyrius, 29 tomas, p. 490) nuostatos ir kuri yra privaloma visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, tiekiantiems maisto papildus Lietuvos Respublikos rinkai, 4 punkte nurodoma, kad maisto papildas – maisto produktas, skirtas papildyti įprastą maisto racioną ir kuris vienas arba derinyje su kitomis medžiagomis yra koncentruotas maistinių ar kitų medžiagų, turinčių mitybinę arba fiziologinę poveikį, šaltinis. Maisto papildai rinkai tiekiami dozuotomis formomis – kapsulėmis, pastilėmis, piliulėmis, tabletėmis, kitomis panašiomis formomis bei miltelių maišeliais, ampulėmis, buteliukais su lašų dozatoriais bei kitomis panašiomis skysčių ir miltelių, skirtų vartoti mažais dozuotais kiekiais, formomis.

Pažymėtina, kad 2009-11-30 Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1170/2009, iš dalies keičiantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/46/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1925/2006 dėl vitaminų ir mineralinių medžiagų bei jų formų, kurių galima pridėti į maisto produktus, įskaitant maisto papildus, sąrašų (OL 2009 L 314, p. 36) nustato sąrašus vitaminų ir mineralinių medžiagų bei jų formų, kuriuos galima naudoti maisto papildams gaminti. Kitų medžiagų, skirtų naudoti maisto papildų gamybai, baigtiniai sąrašai nėra nustatyti Europos sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose, tačiau 2002-01-28 Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 6 tomas, p. 463), 14 straipsnyje nustatyta, kad nesaugus maistas, įskaitant maisto papildus, negali būti teikiamas rinkai. 2006-12-20 Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą (OL 2007 L 12, p. 3) 13 konstatuojamojoje dalyje minimi skysti maisto papildai, kaip apibrėžta 2002-06-10 Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2002/46/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto papildais, suderinimo, turintys daugiau kaip 1, 2 tūrio proc. alkoholio, todėl galima teigti, kad etilo alkoholis gali būti naudojamas maisto papildų gamybai. Pats etilo alkoholis negali būti teikiamas rinkai kaip maisto papildas, kadangi jis neatitinka Lietuvos higienos normoje HN 17:2010 „Maisto papildai“ nustatyto sąvokos „Maisto papildai“ apibrėžimo, tačiau jis gali būti naudojamas kaip tirpiklis, siekiant maisto papildui suteikti tam tikrą formą, pvz., ištirpinti vandenyje netirpią medžiagą.

Ministras R. Šukys Seimo kontrolierių informavo, kad 2010-07-02 Sveikatos apsaugos ministerija surengė tarpžinybinį pasitarimą maisto papildų klausimais, jame dalyvavo Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos, Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos atstovai. Šiame pasitarime, išanalizavus Europos sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktus, buvo konstatuota, kad etilo alkoholis gali būti naudojamas maisto papildų gamybai.

Iš tyrimui pateiktų dokumentų matyti, kad ministerijoje buvo gautas V. Karalienės-Kairaitienės kreipimasis dėl vaistinėje įsigytos Ženšenių tinktūros, kurios sudėtis yra 10 g. stambiai smulkintų ženšenių šaknų ir pagalbinių medžiagų – reikiamas kiekis 70 proc. etanolio.

Pareiškėjai buvo paaiškinta, kad maisto papildas yra maisto produktas, jais gali prekiauti visi verslo subjektai, turintys maisto tvarkymo subjekto patvirtinimo pažymėjimą: vaistinės, parduotuvės, kioskai, turgavietės, sporto klubai ir kt. Vadovaujantis galiojančių teisės aktų nuostatomis, maisto papildų sudėtyje gali būti maistinės medžiagos (vitaminai ir mineralai) ir kitos medžiagos, turinčios mitybinę arba fiziologinę poveikį. Maistinės medžiagos, t. y. vitaminai ir mineralai, yra reglamentuoti pagal pirmiau jau minėtuosius Europos Parlamento ir Tarybos dokumentus, deja, kitos medžiagos (augaliniai ekstraktai, amino rūgštys ir kt.) nėra reglamentuoti nei europiniu nei nacionaliniu lygmeniu.

Pažymėtina, kad maisto papildas yra koncentruotas maistinių ir kitų medžiagų šaltinis, todėl vartojant maisto papildus tiesiog reikia atkreipti dėmesį į vartojimo rekomendacijas ir neviršyti nustatytos rekomenduojamos dozės. Šis perspėjimas yra nurodomas ir ant maisto papildų pakuotės,

etiketėse. Aptariamoji Ženšenio tinktūra yra maisto papildas, kuris vartojamas lašais, todėl vartojant pagal gamintojo rekomendacijas pavojaus vartotojui nekelia.

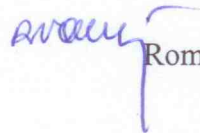
Bylos tyrimo metu skunde minimų pareigūnų veiksmuose biurokratizmo faktai nenustatyti, savo kompetencijos ribose bei vadovaudamiesi galiojančių teisės aktų nuostatomis, pastarieji vykdo savo funkcijas. Seimo kontrolieriaus nuomone, piktnaudžiavimas bet kokiais preparatais, turinčiais savo sudėtyje didelį etanolio procentą ar stipriaisiais alkoholiniais gėrimais – yra didelė blogybė, atnešanti daug žalos mūsų visuomenei. Tačiau aptariamuoju atveju, sprendžiant klausimą apie maisto papildų ar tinktūrų naudojimą, lieka vienintelė galimybė – tai apeliuoti į sveiką vartotojų požiūrį į naudojamą preparatą bei parduodančiųjų, platinančiųjų minėtus preparatus, sąžinę – jei jų yra perkama nepamatuotai daug, ar išsigyjančiojo amžius kelia klausimą, ar tikrai yra suvokiama maisto papildų paskirtis ir vartojimo būdas, riboti parduodamų preparatų pirkėjui skaičių.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

Atsižvelgęs į pirmiau išdėstytas aplinkybes bei vadovaudamasis LR Seimo kontrolierių įstatymo 22 str. 1 dalies 2 punktu, n u s p r e n d ž i u:

Aurelijaus Verygos skundą dėl pareigūnų veiksmų atmesti.

Seimo kontrolierius

 Romas Valentukevičius